

*Alaaddin Keykubat Döneminde (1220-1237) Spor ve Uygulama Alanları The Reign of Alaaddin Keykubat (1220-1237) Sports and Practice Areas

**Yasemin Yalçın¹, Fatma Turan², Selman Korkmaz³

¹ Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Yasemin.yalcin@alanya.edu.tr, 0000-0002-1484-3477

² Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 215447002@org.alanya.tr, 0000-0003-1741-3170

³ Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, selmankorkmaz56@gmail.com, 0009-0008-6052-5382

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubat'ın özellikle adını verdiği Alaiye şehrinde yaptığı sportif faaliyetler ve bu faaliyetleri gerçekleştirdiği alanlar hakkında bilgi vermektir. Sportif faaliyetler, beden ve ruh ikilemini zinde tutmak adına Türkler için önemli bir aktivite alanı oluşturmuştur. Konargöçer yaşamın hareket ağı içerisinde araçlı ve araçsız olarak pek çok mücadeleye girişmiş olan Türkler bolluk ve bereketi her zaman hareket karşılığında görmüşlerdir ki "Nerede hareket, orada bereket.", "Hareket olan yerde bolluk olur." şeklindeki atasözlerimiz dilimize yerleşmiştir. Bedenî yeterliliğin tüm yaşamsal ihtiyaçları karşılamada bir gereklilik olduğunun farkında olan Türkler öncelikle vücut yapılarını daha sağlıklı hale getirmişlerdir. Bunun için ise birçok spor dalında ustalaşmışlardır. Özellikle avcılık, binicilik, okçuluk, güreş ve at üstünde oynanan oyunlarla hem bedenî terbiyeyi sağlamışlar hem de psikolojik hazırlığı sağlayarak savaş alanlarında başarılar elde etmişlerdir. Bu bağlamda yaşanan coğrafyanın ve kültürün, yapılan sporlar üzerindeki etkisi günümüze kadar ulaşmıştır. Türk spor tarihinin geçmişine ışık tutan kaynaklarda dönemin yaşam koşulları ya da dönem yöneticisinin ilgisi doğrultusunda yapılan sporlardan bahsedilmektedir. Nitel araştırma yöntemi ile değerlendirilen bu çalışmada Selçuklu hükümdarlarından Alaaddin Keykubat dönemindeki sportif faaliyetler, bu faaliyetler için oluşturulan alanlar ile yapılan faaliyetlerin psikolojik ve sosyolojik etkileri değerlendirilmiştir. Ayrıca mevcut çalışma ile Türk spor tarihi literatürüne katkı sağlanması planlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkler, Selçuklu Devleti, Alaaddin Keykubat, Spor.

ABSTRACT

The aim of this study is to provide information about the sportive activities of the Seljuk Sultan Alaaddin Keykubat, especially in Alaiye, the city named after him, and the areas where he carried out these activities. Sportive activities have constituted an important field of activity for Turks in order to keep the duality of body and soul fit. Having engaged in many struggles with and without vehicles within the movement network of nomadic life, Turks have always seen abundance and fertility in return for movement, so that our proverbs such as "Where there is movement, there is fertility." and "Where there is movement, there is abundance." have settled in our language. Realizing that physical competence is a necessity in meeting all vital needs, Turks first made their body structures healthier. For this, they mastered many sports branches. Especially with hunting, horseback riding, archery, wrestling and games played on horseback, they both provided physical training and achieved success in battlefields by providing psychological preparation. In this context, the influence of the geography and culture on the sports has survived until today. In the sources that shed light on the history of Turkish sports history, the sports practiced in line with the living conditions of the period or the interest of the ruler of the period are mentioned. In this study, which was evaluated with qualitative research method, the sportive activities in the period of Alaaddin Keykubat, one of the Seljuk rulers, the areas created for these activities and the psychological and sociological effects of the activities were evaluated. In addition, it is planned to contribute to the Turkish sports history literature with the current study.

Keywords: Turks, Seljuk State, Alaaddin Keykubat, Sports.

Citation: Yalçın, Y., Turan, F. & Korkmaz, S. (2024). Alaaddin Keykubat Döneminde (1220-1237) Spor ve Uygulama Alanları, Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi, 6 (1), 32-46.

Gönderme Tarihi/Received Date:
22.01.2024

Kabul Tarihi/Accepted Date:
22.03.2024

Yayınlanma Tarihi/Published Online:
30.03.2024

<https://doi.org/10.56639/jsar.1423770>

*"Bu makale 17-20 Mayıs 2023 tarihleri arasında Antalya'da düzenlenen "IV. Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi" adlı kongrede sözlü bildiri olarak sunulmuş ve kongre Özet Bildiri kitabında basılmış "Alaaddin Keykubat Döneminde Spor Faaliyetleri" başlıklı bildirinin genişletilmiş halidir."

**Corresponding author:
yasemin.yalcin@alanya.edu.tr

GİRİŞ

Türk Dil Kurumu sözlüğünde spor, "Bedeni geliştirmek amacıyla belirli kurallara göre kişisel veya toplu olarak gerçekleştirilen hareketlerin tümü" şeklinde tanımlanmıştır (Türk Dil Kurumu).

Sporun ortaya çıkış şekline bakıldığında yapılan ilk bedenî faaliyetlerin savunma, kendini koruma veya saldırı mahiyetinde yaşamsal ihtiyaçları karşılama amacıyla gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu "var olma" mücadelesinde önceleri sadece fiziksel gücünü kullanmayı öğrenen insan, eylemlerini araçsız olarak gerçekleştirmiştir (İnalkaç & Yaman 20: 168). Tarih öncesi çağlarda doğanın kendisine sunduğu araçları olduğu gibi kullanan insan, zamanla bu araçlara şekil vermeyi öğrenmiştir. Öğrenen insan, düşünen ve üreten insandır. Dolayısıyla artık bedensel gücünü fark eden, bunu kullanarak dokunduğu her şeye şekil ve yön verebilen insan, amaca yönelik çeşitli aletler üretmeye başlamıştır. İlk çağlardan itibaren bedenini ve düşünce gücünü kullanan insana hazine olan spor, varlık savaşında en önemli unsur olmuştur.

Spor, geçmişten günümüze kadar girilen mücadeleler açısından bireysel olduğu kadar toplumsal bir olaydır. Hemen hemen her toplumda, yaşanan coğrafyaya ve kültüre göre çeşitlilik gösteren farklı spor dalları mevcuttur. Bu spor dallarının nesilden nesile aktarılmasında hiç şüphesiz somut ve somut olmayan kültür unsurları etkili olmaktadır. Sporda kullanılan araç-gereçler, giysiler, alanlar vb. unsurlar somut kültür unsurları olarak değerlendirilirken gelenekler, sözlü aktarımlar, dini ritüeller vb. unsurlar da somut olmayan kültür unsurları olarak değerlendirilmelidir (Durbilmez 2013). Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün somut ve somut olmayan unsurlar ile bunları yaratmada ve gelecek nesillere aktarmada kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü kültür olarak tanımlandığına göre spor kültürün ayrılmaz bir parçasıdır.

Eski Türklerin yarı göçebe olarak yaşamlarını sürdürmesinde, soylarını ve yurtlarını genişletmesinde günlük hayattaki hareketliliğin önemi büyüktür. Bu hareketlilik sayesinde ruh ve beden yapıları zinde kalmıştır. Türk kültüründen beslenen sporlar genel manada

savaşa hazırlık, fiziki gücü geliştirme ve gelenekleri devam ettirme amacıyla sosyal bir aktarım olarak yaşatılmış ve korunmuştur.

Anadolu'ya geldiklerinde bu topraklarda var olan kültürü olduğu gibi benimsememiş olan Türkler, her alanda olduğu gibi spor alanında da kendi kültürlerini yaşatarak gelenek ve göreneklerini sürdürmüşler, hiçbir zaman Yunanlar, Romalılar, Bizanslılar ve Batı Anadolu'da yaşamış milletler gibi tiyatro ve sahne şeklindeki büyük ve ihtişamlı yapılara özenmemişlerdir. Yeni bir vatan edinme savaşı içinde olmaları ve Oğuz törelerini yaşatmak istemeleri bu durumun en önemli nedeni olarak düşünülmektedir (Kahraman, 1989).

Türk tarihi açısından kültürel aktarımın merkezinde bulunan Selçuklu Devleti'nde en güzide sultanlardan biri olan Alaaddin Keykubat'ın döneminde günlük sportif faaliyetler arasında neler yer almaktaydı? Bu faaliyetler nerelerde ve hangi amaçlarla yapılmaktaydı? Dönem sportif faaliyetlerinin psikolojik ve sosyolojik katkıları neler olmuştur?

Bu çalışmada Alaaddin Keykubat dönemindeki sportif faaliyetlere yer verilmektedir. Alan yazında yer alan bilgiler değerlendirildiğinde özellikle avcılık, çevgan ve ciritten söz edildiği görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubat'ın özellikle, adını verdiği Alaiye şehrinde yaptığı sportif faaliyetler ve bu faaliyetleri gerçekleştirdiği alanlar hakkında bilgi vermek, bu sporların psikolojik ve sosyolojik etkilerini açıklamaya çalışmak ve Türk spor tarihi literatürüne katkı yapmaktır.

GEREÇ ve YÖNTEM

Çalışma, nitel araştırma yöntemi ile değerlendirilmiştir. Özgünlüğü bakımından nitel araştırmalar, problemleri farklı bakış açıları ile değerlendirerek çözümler üretmekte ve eğitim araştırmacılarına problemin sadece niceliksel yönlerinin görüldüğü pencereden değil, niteliklerinin de görüldüğü pencereden görme fırsatını tanımaktadır (Işıkoğlu, 2005). Bununla birlikte nitel araştırmalar; yapılandırılmamış gözlem, görüşme ve doküman inceleme gibi veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, olgu ve olayların kendi doğal ortamları içinde gerçekçi ve bütüncül bir şekilde değerlendirilmesine yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmalardır (Yıldırım & Şimşek 2005). Doküman incelemesi, araştırılması planlanan olay veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Doküman incelemesi, genellikle uzak geçmişe dair araştırma yapan tarihçiler ve arkeologlar tarafından, bir kültür veya medeniyetin geçmişine ilişkin özelliklerin belirlenmesi ve anlaşılmasına yönelik araştırmalarda kullanılır. Bu yöntemle araştırmacı, elde ettiği belgeleri belirli bir çerçevede ve birbiriyle ilişkilendirerek ilgili kültür veya medeniyete ilişkin bütüncül bir resim elde etmeye çalışır. Doküman incelemesi yöntemi, geçmiş toplumlara ait kültürler, gelenekler, kurumlar, yaşantılar ve devlet politikalarına ilişkin bilgilerin elde edilmesi sürecinde işlevsel bir yere sahiptir. Genel olarak tarihçiler, antropologlar ve dil bilimciler tarafından kullanılan bir yöntem olmakla birlikte psikologlar ve sosyologlar tarafından da kullanılmış, önemli kuramların geliştirilmesine katkıda bulunmuştur (Şimşek, 2009).

Araştırmanın Etiği: Bu çalışmanın etik uygunluğu Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Sosyal ve Beşerî Bilimler Alanı Bilimsel Araştırma Eğiti Kurulunun 9 no'lu toplantısı ve 22 no'lu kararı ile 07.11.2023 tarihinde alınmıştır.

BULGULAR

Orta Asya'dan Anadolu'ya gelen Türkler burada da asker millet olma özelliğini devam ettirmiştir. Bu sebeple askeri nitelikteki spor ve oyunlar, eğlence hayatında da kendine yer edinmiş, önemini korumuştur. Savaşa hazırlık niteliğinde olan ve mücadele kabiliyetini geliştiren bu oyunlar arasında avcılık, cirit, çevgan, at yarışı, mızrak atışı, ok atma, gülle atma, halka kapma ve güreş oyunlarının yer aldığı belirtilmiştir (Ersan, 2006b).

Türkler için yaşamın bir parçası olan avcılık, önceleri yaşamsal ihtiyaçların karşılanması ve varlığın devamı için yapılmakta yken sonraları askeri bir tatbikat haline gelmiştir. Türkler, avladıkları hayvanların derisinden sinirine kadar faydalanarak yaşamlarını idame ettirmiştir. Eski Türklerin bir harp taklidi olarak yaptıkları avcılık, Selçuklulara ve sonra da Osmanlılara aynı şekilde aktarılmıştır. Savaş olmadığı vakitlerde devlet yöneticilerinin çoğu zamanlarını maiyetleri ile büyük av organizasyonları düzenleyerek değerlendirmişlerdir. Böylece genç kuşakların sportif hareketlere alıştırmalarını sağlayarak ileride karşılaşacakları zorlukların üstesinden gelmeleri için hazır bir duruma getirilmelerine önem vermişlerdir (Huş, 1974).

Alaaddin Keykubat'ın sultan olmasıyla (1220-1237) Anadolu Selçuklu Devleti büyük bir gelişme göstermiştir. Her yönden parlak bir devir yaşanan ülkede büyük imar faaliyetlerine girişilmiş ve milli birliğin kurulmasına çalışılmıştır (Bibi, 1996: 3). İmar faaliyetleri çerçevesinde idman ve eğlence amaçlı olarak yapılan sportif faaliyetler için meydanlar oluşturulmuş ve köşkler yapılmıştır. İbn-i Bibi Selçukname'sinde av şenliklerine katılan sultanların belirli günlerde çöğen oynadıklarını, Sultan Alparslan'ın çok başarılı bir çöğen oyuncusu ve okçu olduğunu ayrıca elinde daima bir güz taşıdığını belirtmiştir. Bunun yanı sıra Alaaddin Keykubat'ın da haftada iki kez çöğen oynadığından ve çöğene olan ilgiyi, sevgiyi yaygınlaştırmak adına büyük şehirlere çöğen meydanları oluşturduğundan bahsetmiştir. (İbn Bibi, 2010). Konya'da bulunan Selçuklu sultanları ve hanedan üyeleri Ruzbe Ovası'nda, Amasya'da bulunanlar Ok Meydanı'nda, Kayseri'de bulunanlar ise Meşhed Ovası'nda mızrak, cirit, çevgan ve top oynamışlardır. Oynanan bu oyunlar her hafta Pazartesi ve perşembe günleri mehterhane eşliğinde icra edilmiş ve halk da oyunları izlemek için yerini almıştır. Cuma günleri ise şehrin gençleri aynı alanlarda bir araya gelerek kendi aralarında spor müsabakaları düzenlemişlerdir (Kahraman, 1989).

Alaaddin Keykubat döneminde pehlivanların, ünlü kişilerin ve hüner sahiplerinin halka kapma, mızrak oyunu, ok atma ve binicilik gibi çeviklik ve cesaret isteyen oyunlarda tüm hüner ve ustalıklarını sergilediği İbn-i Bibi tarafından da aktarılmıştır (Bibi, 1996). İbn-i Bibi 13. Yüzyılda yaşamış İranlı bir yazardır. 1231-1232 yılları arasında İbn-i Bibi'nin anne ve babasının Alaaddin Keykubat'ın

hizmetinde olduğu anlaşılmaktadır. Babası, Keykubat döneminde devlet divanında çalışmış, tercüman unvanı taşımış ve birkaç elçilik görevine katılmıştır. İbn-i Bibi, babasından miras kalan emirlik unvanını alarak Emir Nasıreddin adıyla da anılmış ve 1263-1283 yılları arasında devletin iç ve dış yazışmalarının yürütüldüğü Divan-ı Tuğra reisliğine getirilmiştir (Bibi, 1996). Dolayısıyla İbn-i Bibi'nin aktarımları Alaaddin Keykubat dönemine dair bilgilerin sunulduğu en iyi kaynaklardandır.

Selçuklu Devleti'nde savaflara hazırlık mahiyetinde olan ata binme, ok atma, çevgan, halka kapma (halka rubayı) ve cirit benzeri Orta Asya Türk kültürüne ait olan oyunların spor ve eğlenme amacı için de oynandığı bilinmektedir. Sultan I. Alaaddin Keykubat fırsat buldukça veya haftada bir çevgan (Polo, eski bir Türk atlı sporu) oynamaktadır (İbn Bibi, 2014). Sultanların diğer bir eğlence ve spor alanı ise avlanmaktı. Bunun için yırtıcı kuşlarla ve sürgün/sürek avı gibi yaygın avcılık uygulamaları ile uğraşmışlardır (Mazaheri, 1972). Dönemin av ve inşaat emiri Saadetin Köpek'in yanı sıra, 'Emir-i Şikari Memalik-i Mahsure' adında sarayda avcılık işlerinden sorumlu devlet emiri makamının bulunması ve bu görev için atama menşurlarının yer alması avcılığa gösterilen önemi ortaya koymaktadır (Redford, 2008).

Doğu Roma egemenliği altındayken, Yunanca güzel dağ, hoş dağ anlamına gelen Kalonoros/Kalon Oros adıyla bilinen şehir, Selçukluların egemenliğine geçince (1221) I. Alaaddin Keykubat'ın isminin farklı bir türevi olarak düşünülen Alâiye ismiyle anılmıştır. Kalonoros, bulunduğu yer, iklimi ve güvenliği açısından önemli bir yer olarak kabul edilmiştir (Konyalı, 1946; Şahbaz, 2018).

Selçuklular Dönemi'nde geleneğe göre sultan neredeyse orası başkent sayılmıştır. Dolayısıyla Sivas, Kayseri ve Konya'yı başkent olarak ilan etmişlerdir. Ayrıca denizlere ve batı dünyasına açılmak amacıyla fethettikleri Antalya ve Alanya'yı da (Fotoğraf 1) taht şehri olarak görmüşler hem başkentlerinde hem de bu taht şehirlerinde çok sayıda saray ve köşk inşa etmişlerdir (Arık, 2017). Selçuklu sultanlarının saraydan ayrıldıkları zamanlarda ata bindiği ve yanlarında da maiyetinin her daim hazır bulunduğu bilgisinden hareketle, sultanların sarayı yalnızca savaş için değil avlanma, eğlenme ve orduyu teftiş etme amacıyla da terk ettikleri düşünülmüştür (Köymen, 1967). Aynı zamanda Selçuklularda ata binme durumu bir yas simgesi olarak görülmektedir. Baha Veled'in vefat haberini alan Alaaddin Keykubat'ın yedi gün sarayından ayrılmadığı ve kırk gün de ata binmediği bu durumun bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır (Taneri, 1977). Atın Türklerde eğlenme ve savaş figürü olarak kullanılmasına karşın yas törenlerinde de yer aldığı dikkat çekmektedir.

Gerek bozkır şartları gerekse yaşadıkları yarı göçebe yaşam şekli Türkler için atı vazgeçilmez bir duruma getirmiştir. At hem göçte hem avlanmada hem de günlük faaliyetlerde Türklerin en büyük destekçisi olmuştur (Durmuş 1993). Selçukluların atı yalnız bir savaş aracı olarak değil spor ve eğlenme aracı olarak da kullandığı bilinmektedir (Türkmen, 2014: 42, 77). Türklerin eskiden beri oynadıkları Türkçe adıyla çögen olarak bilinen çevgan oyunu bugünkü adıyla polo (Güven, 1999; Öney, 1967); at üzerinde sopalarla veya ucu kıvrık değneklerle topa vurularak oynanan ve topu belli bir hedeften geçirmeyi gerektiren bir oyundur. Kaynaklarda sultanların ve devlet büyüklerinin çeşitli sebeplerle çevgan oynadıklarını belirten çok sayıda bilgi bulunması, bu oyunun Selçuklular döneminde de oynanan oyunlar arasında önemli bir yerinin olduğunun göstergesidir. Bu hususla ilgili olarak İbn-i Bibi, Alâeddin Keykubat'ın zaman zaman cirit ve çevgan oyunuyla gününü mutluluk içinde geçirdiğini belirtmektedir. Hatta Kalonoros'un fethinde Sultan, çevgan ve cirit oyunlarında ustalık kazanmış olan komutanların meydana toplanmalarını istemiştir. Kurulan takımlarla çevgan oynanmış ve Sultan bizzat bu oyunlara katılarak oyundaki hünelerini sergilemiştir (Bibi, 1996: 246, 258, 393). Öyle ki Selçuklular döneminde meydanların tören, şenlik, pazar ve büyük cemaat namazları dışında Türk kültüründe önemli yeri bulunan cirit ve çevgan gibi atlı sporlar ile okçuluk için de bir talim ve müsabaka alanı olarak kullanıldıkları bilinmektedir (Bozkurt, 2019).

Sultan I. Alaaddin Keykubat, Alanya'yı fethedip, surların genişletilmesi emrini verdikten sonra, emirlere sözcüklerle anlatılamayacak güzellikte saray ve köşk yapılmasını emretmiştir. Emirler de bütün gayr-i menkulleri harcamışlardır (Yazıcızade Ali'den aktaran Hacıgökmen, 2021). Bütün köşkler aşağı yukarı I. Alaaddin Keykubat döneminde inşa edilmiştir (Hacıgökmen 2018'den aktaran Hacıgökmen, 2021).

Saray, Türkler için çok önemli bir hâkimiyet alametidir. Bundan dolayı da birçok Sultan ihtişamlı saraylar yaptırmıştır. Türkiye Selçuklu Sultanları içinde saray inşası konusunda I. Alaaddin Keykubat'ın ayrı bir yeri vardır. O, Konya Sarayı'nı ikmal ettikten sonra, Kayseri-Keykubadiye, Alanya ve Beyşehir-Kubadabad Sarayı'nı inşa ettirmiştir. I. Alaaddin Keykubat'ın Alanya, Konya ve Kayseri'de birçok av köşkü de bulunmaktadır (Hacıgökmen, 2021).

Bunların içinde Alâiye'de bulunan Hasbahçe Köşkü'nü (Fotoğraf 2) ayrı bir yere koymak gerekir. Çünkü adı üzerinde Sultan'a ait Saltanat Bahçesi olarak bilinmektedir. Bu köşk, kaleyi karşısına alan bayır üzerinde konumlandırılmış olması ve deniz seviyesinden yüksekte olması bakımından en etkili manzaraya sahiptir. Hasbahçe'de etrafı saran dağlar, deniz ve bütünüyle kalenin üzerinde oturduğu kaya, ülkenin hükümdarı için elverişli bir panoramadır (Redford'tan aktaran Hacıgökmen, 2021).

Alanya Hasbahçe'de oluşturulan malikâneler tarım ve bahçelere adanmıştır. Ava elverişli olduğu için hamilerini ağaçlık tepelere inşa etmişlerdir. Hasbahçe 5,1 hektarlık alanla etrafı çevrili en büyük yerdir. Bölgede hepsi de yüksekçe konumlandırılmış en az bir Selçuklu pavyonu ve beş farklı yapı (Fotoğraf 3) bulunmaktadır. Bazı yapılar pencere ve iki katlıdır dolayısıyla bu mevkiinin engebeli arazisinin manzarası hoş bir şekilde görülebilmektedir. Bahçenin su ihtiyacı sarnıçta toplanan doğal su kaynaklarından karşılanmaktadır. Ayrıca bahçe geniş bir sulama sistemine sahipti ve birçok su kanalının bağlandığı su teknesi bulunmaktadır (Ruggles 2017: 284'ten aktaran Sağlık vd, 2021).

Türk Dil Kurumu sözlüğünde pavyon, "Bir kuruluşun, bir kurumun, bir bahçe içindeki yapılarından her biri." şeklinde tanımlanmıştır (Türk Dil Kurumu) ve yukarıda bu anlamıyla kullanılmıştır.

Hasbahçe Köşkü, günümüzde Alanya Büyükhasbahçe Mahallesi'nde yer almaktadır. Mahalle, adını köşkten almıştır. Hasbahçe Mahallesi için Alaaddin Keykubat'la ilgili bir rivayet de vardır. Sultan Alaaddin Keykubat 1221 yılında Alanya'yı fethedince kendisine bir saray yaptırmak ister. Sarayın yerini tespit için yeni kesilmiş bir davarın (keçi) arka butlarından birisini İç Kalede yaptıracığı sarayın yerine, birisini de Büyükhasbahçe Mahallesi'ndeki şimdiki köşk kalıntılarının bulunduğu yere astırır. "Hangisi daha geç bozulursa (kokarsa) ilk sarayı oraya yaptıracam" der. Büyükhasbahçe Mahallesi, Köşk Mevkii'nde (Şimdi burada yaşı belirsiz ulu çınar ağacının altında akan buz gibi kaynak suyunu ve hemen onun yanında köşk kalıntılarını (Fotoğraf 4) görmemiz mümkündür) bulunan et daha geç zamanda bozulduğu için ilk sarayı buraya yaptırdığı rivayet edilir (Yetkin, 2002).

Şekerhane (Şikarhane) (Fotoğraf 5) ve Sugözü (Fotoğraf 6) köşkleri de Sultan'a ait olan köşkler arasındadır. Bu iki köşk kaynaklara ilaveten kuyular aracılığıyla ilave su elde edebilme potansiyeline sahiptir. Böylece bu av köşklerinin önünde büyük şöenler yapılabilmektedir. Şöenler, Türk sultanlarının hâkimiyet alâmetidir (Turan'dan aktaran Hacıgökmen, 2021). Sugözü Köşkü'nün günündeki kalıntı (Fotoğraf 7) halk arasında hamam olarak bilinmektedir (Redford 1996'dan aktaran Yavaş, 2000).

Buzağı Avlusu (Fotoğraf 8) ve Saraybeleni (Fotoğraf 9), Hacı Baba (Fotoğraf 10) ve Güleşen (Fotoğraf 11) gibi mevkilerdeki köşkler oldukça gür akan Oba ve Dim Çayı kenarındadırlar. Bu köşkların avcılıkla olan ilişkisi ise bölgenin bu tür bir faaliyete yatkın olmasıdır. Selçuklulardan Osmanlı'ya kadar Alanya'da vahşi hayvanların ehlileştirildiği ve avlandığına dair bilgiler mevcuttur (Bozkuş, 2018'den aktaran Hacıgökmen, 2021). Güleşen'de bir de hamam bulunmaktadır (Fotoğraf 12) (Karamağaralı, 1996).

I. Alaaddin Keykubat Alanya ve çevresinde hem sürekle hem de kuş avı yapmıştır. Sürekle avı büyük hayvanların, kaplan, aslan gibi hayvanların avlandığı av türüdür ki buna ordu katılırdı. Uzun da sürerdi. Bu durum Konya Sarayı'ndaki kabartmalarda tasvir edilmiştir (Hacıgökmen, 2000'den aktaran Hacıgökmen, 2021).

Selçuklu Devleti'nde bedensel faaliyetler aktif bir şekilde rol oynamaktadır. Dönem içerisinde bedensel faaliyetlerin sultanların aracılığıyla direkt olarak gelişim gösterdiği bilinmektedir. Selçuklu sultanlarının bilhassa sürekle avlarına askeri bir spor türü olarak daha çok ilgi gösterdikleri, ayrıca top oyunlarına, cirite, çevgana ve satranca karşı istekli oldukları gözlemlenmektedir (Turan, 1969; Turan, 1958).

Selçuklu Devleti hükümdarlarının pek çoğunun sürgün/sürekle avlarına düşkün olduğu bilinmektedir (Kolektif, 2009). Selçuklular bütün Türk devletlerinde olduğu gibi savaşlardan önce veya barış zamanlarında harp taklidi niteliğinde büyük sürgün/sürekle avları düzenlemişlerdir. Bunu en çok Türkiye Selçuklu Sultanı I. Alaaddin Keykubat yapmıştır. Önemli bir sefer öncesinde Kayseri, Beyşehir Kubadabad ve Alanya'daki av sahalarında av yapmış ve bu şekilde ordunun sefere hazır hale gelmesini sağlamıştır. Önemli kararlarını ve kabullerini avlardan sonra verdiği toyların ardından gerçekleştirmiştir. Bu sebeple av meclislerine sultanın maiyeti, devlet ileri gelenleri ve ordu mensupları da katılmıştır. Avlara katılan askerler ok atma, kılıç sallama, kement atma, gürz kullanma ve mızrak atma gibi askeri maharetlerini zinde tutmuş ve savaş alışkanlıklarını yenilemiştir. Av törenlerinin amacı sadece bununla kalmamış, aynı zamanda hesapların yapıldığı, planların kurulduğu, zorlukların aşıldığı, devlet meselelerinin çözüldüğü bir saha haline gelmiştir (Hacıgökmen, 2018). Selçuklu ve Osmanlı sultanları arasında savaş topuzu kullanmak da oldukça yaygındır. Özellikle I. Alaaddin Keykubat, I. Gıyaseddin Keyhüsrev, IV. Rükneddin Kılıçarslan, Yıldırım Bayezid, Cem Sultan ve IV. Murad topuz kullanmakta üstat olarak görülmektedir (Sümer, 2002; Kesik, 2011).

Selçuklu sultanlarının hâkimiyet simgelerinin arasında ok ve yay bulunmaktadır. Sultanlar bastırdıkları paraların (sikke), kullandıkları saltanat şemsiyesinin (çetr) ve tuğralarının üzerinde ok ve yay figürüne yer vermişlerdir (Merçil, 2007).

Sultan avlandıktan sonra, sultanın isteği doğrultusunda avlanma durdurulur ve avlanmış hayvanlar paylaşılır. Sultan büyük bir ziyafet düzenlerdi. Böylece köşkların önündeki çevrilmiş alanlarda sultanın toyu yapılırdı. Ziyafetler sona erdikten sonra musiki icra edilir, çevgan, cirit vb. oyunlar oynanırdı (İbn Bibi; Sanal 1993'ten aktaran Hacıgökmen, 2021). Diğer av ise, kuş avı idi, kısa süreli olurdu. Alanya ve çevresinde kuş avının da yapıldığı düşünülmektedir. Özellikle sahile çok yakın, halk arasında adı Türbelinas olarak geçen, Osmanlı kayıtlarında Turnalıtış olarak bilinen alan tam bir kuş avlağıdır (Hacıgökmen, 2021).

Sultanın Alanya'da bulunduğu zamanlarda avlandığı, büyük toylar, ziyafetler düzenlediği bilinmektedir (İbn Bibi'den aktaran Hacıgökmen, 2021). Günümüze kadar gelen yaptırdığı Sugözü, Hacı Baba, Çıplaklı, Dimçayı Buzağı Avlusu'ndaki av köşkları bu durumu ortaya koymaktadır (İbn Bibi'den aktaran Hacıgökmen, 2021).

Seferlerin ardından başkente dönmeyen Selçuklu sultanları, mevsimlere bağlı olarak farklı yerlerde yaşamıştır. Özellikle Kayseri, Konya, Beyşehir, Antalya ve Alanya arasında mevsimlere göre geçiş yapmışlardır. Alaaddin Keykubat'ın kış aylarını Alanya'da geçirdikten sonra bahar aylarına doğru Beyşehir'e ve bu güzergâh üzerinden de diğer şehirlere geçtiği belirtilmiştir. Sultan, yaz aylarını Konya ve Kayseri'deki sarayında geçirdikten sonra güz mevsimi gelince Kubadabad'a oradan da Antalya ve Alanya'daki kışlağına geçmiştir. Buralarda genellikle çevganla, avla ve eğlence meclisleriyle vakit geçirmiştir. Kışı sahillerde geçirip baharda yine aynı şekilde Kubadabad Sarayı'nda bir süre kaldıktan sonra tekrar Kayseri'ye dönmüştür. Kayseri'de geçirdiği günlerde de pek çok kez çevgan oynamış, avlanmış ve seyrana çıkmıştır (Özdemir, 2014a; Bibi, 1996). Seyran, Türkçede "gezme ve gezinme" anlamlarında karşılığını bulurken, "temaşa" yani hayranlıkla bakma/seyretme/izleme anlamlarında da kullanılmaktadır. Alaaddin Keykubat'ın hayatının bir parçası olan mevsimlik yerleşmeler onun tabiata olan düşkünlüğünü ortaya koymaktadır. Özellikle Konya'dan Antalya ve Alanya'ya geçişte kullandığı bozkır yolu üzerinde yaptırdığı hanlar (Özkan, 2012) ve Alanya'daki köşkların konumları seyrana çıktığının birer göstergesi olarak da kabul edilebilir. Yine eğlence meclislerinde seyirlik taklidi oyunların, bedenî hünerlerin ve sportif aktivitelerin sergilenmesi (Baykara, 2005) seyrana gelenlerin/çıkanların olduğunun kanıtı niteliğindedir. I.

Alaaddin Keykubat'ın Alanya'da avı sahile yakın, Gedevet Yaylası (Fotoğraf 13) denilen muhitte yaptığı belirtilmiştir. Gedevet (Gedavet) Konya'da olduğu gibi Alanya'da da "Yazın esen hafif rüzgâr." demektir (Derleme Sözlüğü 1979).

Türkiye Selçuklu sultanlarının kullandığı saraylar arasında, devletin başkenti olması sebebiyle Konya'daki Kılıçarslan (Alaaddin) Köşkü ile yaz mevsiminde devlet işlerinin görüşüldüğü, elçilerin kabul edildiği, sefere çıkmak için orduların toplandığı Kayseri'deki Devlethane Sarayı, 1227-1228'de Alaaddin Keykubat tarafından inşa edilen Keykubadiye sarayı ve II. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde 1241 yılında inşası tamamlanan Hıdırellez Köşkü dönemin devlet adamlarının eğlence mekanları arasında önemli bir yere sahiptir (Arık, 2000 ve Çayırdağ, 2001'den aktaran Ersan, 2006a). Devlethane, Selçuklu Devleti'nin idare merkezi, ayrıca eğlence meclislerinin düzenlendiği saray (Bibi, 1996), Keykubadiye ise Sultanların ikamet ettiği, dinlendiği saray olarak belirtilmiştir (Eravşar, 2000).

Alaaddin Keykubat'ın emri ile inşa edilen yazlık Kubadabad Sarayı yakınlarında yapılan köşkler de av partileri tertiplemek için kullanılmıştır (Arık, 2000'den aktaran Ersan, 2006a). Kubadabad Sarayı, Alanya İç Kale Sarayı (Fotoğraf 14), Antalya Aspendos Sarayı (Fotoğraf 15), Antalya Sarayı, Alara İç Kale Sarayı gibi Selçuklu yapılarında bulunan figürlü çini parçaların çoğu av tasvirlerini içermektedir (Özdemir, 2014b). Kubadabad Sarayı içinde yer alan çini örneklerinde yemiş yiyen ayı, su kuşu, tavus kuşu, dağ keçisi, av köpekleri, at, tavşan, tazi, tilki, kurt, panter, koşan deve, nar dalına konmuş kırlangıç, ördek ve doğan kuşu gibi figürler dikkat çekmektedir. Zaman zaman hayvanların mücadele sahnelerine de rastlanmaktadır. İnsan ve hayvan figürlerinin birlikte yer aldığı kompozisyonlar incelendiğinde, kucağında dağ keçisi ya da karaca taşıyan ayaklı insan figürleri ile bağdaş kurmuş ellerinde balık tutan insan figürleri dikkat çeker. Selçuklular avlanırken çeşitli avcı kuşlar kullanmıştır. Bazı kompozisyonlarda avcı kuşların, avın üzerine saldırdıktan sonraki mücadeleleri yansıtılmıştır (Kahraman, 2016). Ortaya çıkarılan bu eserler Alaaddin Keykubat Dönemi'nde avcılığa verilen önemi ortaya koymaktadır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Türkiye Selçuklu Devleti'ne ait spor hayatıyla ilgili kaynakların yetersizliğinden dolayı bu alanda araştırma yapmak oldukça zordur. Bu döneme ait önemli kaynaklardan birisi, "Tuhfe-i Mübarızı" isimli tıp kitabıdır. Bu kitapta bazı sporların (güreş tutmak, amud getirmek, ayak seğırtmek, at seğırtmek, ok atmak, süngü oynamak, kılıç oynamak, çelik oynamak, yaya yürümek, yelmek, top oynamak) faydalarından ve yapılışından bahsedilmektedir (Kahraman, 1995).

Doğu Roma egemenliği altındayken, Yunanca güzel dağ, hoş dağ anlamına gelen Kalonoros/Kalon Oros adıyla bilinen şehir, Selçukluların egemenliğine geçince I. Alaaddin Keykubat'ın isminin farklı bir türevi olarak düşünülen Alâiye ismiyle anılmıştır. Kalonoros, bulunduğu yer, iklimi ve güvenliği açısından önemli bir yer olarak kabul edilmiştir (Konyalı, 1946; Şahbaz, 2018). I. Alaaddin Keykubat, Alâiye'de müzik, çevgan ve avla dinlenmiştir. Kalenin dışında da av evi (şikâr-hâne) yaptırmıştır (Bibi, 1996).

Antalya ve Alanya konumları itibarıyla Selçuklular döneminde Akdeniz'e açılmayı sağlayan önemli birer liman kenti olarak düşünülmüştür. Böylece ticari faaliyetler daha da güçlenmiş ve ekonomik gelişmeler doruğa ulaşmıştır. Ayrıca bu iki şehir sultan ve emirlerin kışlık dinlenme yerleri olarak düşünülürse bu bölgede pek çok saray ve köşkün varlığı kesindir (Arık, 2017). 1212-1213'e tarihlenen Antalya Sarayı ve Antalya-Alanya yolu üzerinde bulunan Belkis yakınlarındaki Roma Dönemi'ne ait Aspendos Tiyatrosu'nun 1223 yılında saraya dönüştürülen bölümünün Sultan Alaaddin Keykubat tarafından av ve eğlence için kullanıldığı belirtilmektedir (Ersan, 2012).

Alanya'nın Hasbahçe, Gülevşen, Sugözü, Cıkcilli (Hacı Baba), Demirtaş (Sedre) (Fotoğraf 16) ve Çıplaklı mahallelerinde bulunan köşklere Selçuklu kültürünün vazgeçilmez bir ögesi olan av eyleminin gerçekleştirildiği söylenebilmektedir. Çıplaklı mahallesinde bulunan köşkün, (Fotoğraf 17) dağ yamacında, tarım alanı içinde ve su kaynağına yakın kurulmuş olmasının Alanya'daki diğer Selçuklu köşkleriyle paylaşılan ortak özellikler olduğu değerlendirilmiştir. Ayrıca Alanya ve çevresindeki köşklere mütevazı ölçüleri, bünyesinde mutfak, tuvalet gibi alanların bulunmaması, sürekli barınma amacıyla yapılmadıklarını gösterir niteliktedir (Yavaş, 2007; Yavaş, 2016). Bu köşklere avcılığın yanı sıra seferler sırasında sultanların dinlenmesi için kullanılmış olabileceği de düşünülmektedir (Arık, 2000). Ayrıca Alanya'da bulunan av köşklarinin yanında yer alan hamam yapıları avlanmadan sonra bedeni temizliğin yapılmasına verilen önemi ortaya koymaktadır. Av köşklarinin ve hamamların yan yana olması günümüz spor komplekslerine benzetilebilir. Günümüzde de spor komplekslerinin içinde sauna ve duşlar bulunmaktadır. Dolayısıyla spor sonrası rahatlama, dinlenme ve beden temizliğinin benzer şekilde uygulandığını söylemek mümkündür.

Sultan I. Alaaddin Keykubat'ın dönemi (1220-1237) Anadolu Selçuklu Devleti'nin siyasi, ekonomik ve kültürel yönlerden en güçlü ve olgun dönemini teşkil eder (Önge, 1988). Av geleneğine tutkuyla bağlı olan Alaaddin Keykubat, Selçuklu Sultanları içinde av yapmayı ve büyük toylar düzenlemeyi çok seven bir sultandır. Devletin idarî mekanizması av hanelere taşınmış, önemli kararlar buralarda verilmiş ve hatta elçileri burada karşılanmıştır. Sultan bu tip törenleri çok sevdiği için ölümü de böyle bir tören akabinde olmuştur. Büyük askerî merasim ve bayram tebrikinden sonra hazırlanan ziyafette, I. Alaaddin Keykubat yediği kuş etinden zehirlenmiştir (İbn Bibi 1957: 461; İbn Bibi 1996: 456'dan aktaran Hacıgökmen, 2018).

Kaynaklar

- Arık, R. (2000). Kubad Abad Selçuklu Saray ve Çinileri (1.Baskı), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.
 Arık, R. (2017). *Selçuklu Sarayları ve Köşklere*, Ankara Üniversitesi, Ankara.
 Baykara, T. (2005). *Türk Kültürü*. (2. Baskı), IQ Yayınevi, İstanbul.

- Bibi, İ. (1996). *El Evamirü'l-Ala'ie Fi'l-Umuri'l-Ala'ie (Selçuk Name) I.* (Çev. Mürsel Öztürk). Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Bibi, İ. (2010). *Selçukname*, (2. Baskı), Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- Bibi, İ. (2014). El-Evamirü'l-Ala'ieye fi'l-Umuri'l-Ala'ieye, (Çev. Mürsel Öztürk), TTK, Ankara.
- Bozkurt, T. (2019). Konya Sultan Meydanı'na Dair Kayıp Bir Kitabenin Değeri, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 59(1), 323-341.
- Derleme Sözlüğü (1979). *VI. TDK Yayınları*, Ankara.
- Durbilmez, B. (2013). Halk bilimi araştırmalarının 100. Yılında:“Halk Bilimi” İle “Edebiyat”ın Ortak Alanları Ve “Halk Edebiyatı” Üzerine Bir Değerlendirme. *Millî Folklor*, 25(99).
- Durmuş, İ. (1993). *İskitler (Sakalar)*, Kaynak Yayınları, Ankara.
- Eraşar, O. (2000). Kayseri’de Selçuklu Köşk ve Sarayları. *Çekül Mozaik Dergisi*, 90-97.
- Ersan, M. (2006a). Türkiye Selçuklularında Devlet Erkânının Eğlence Hayatı, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, 21(1), 73-106.
- Ersan, M. (2006b). Türkiye Selçuklularında Halkın Eğlence Hayatı, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, 21(2), 77-92.
- Ersan, M. (2012). “Anadolu Selçukluları’nda Oyun, Eğlence ve Spor”, *Anadolu Uygarlıklarında Spor*, (1. Baskı), içinde (114-129), Spor Yayınevi ve Kitabevi, Ankara.
- Güven, Ö. (1999). *Spor Tarihinde Çöğen/Çevgân/Polo*. Toplumsal Tarih, 11(61), 4-7.
- Hacıgökmen, M. A. (2018). Selçuklularda Av Merasimleri ve Emir-i Şikarlar, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(43), 325-339.
- Hacıgökmen, M. A. (2021). *Selçuklular Döneminde Alanya. Alaiye’den Alanya’ya*, ss. 1-42, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Huş, S. (1974). *Av Hayvanları ve Avcılık*, ss.14-17, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Işıkoglu, N. (2005). Eğitimde Nitel Araştırma, *Eurasian Journal of Educational Research*, (20), 158-165.
- İnalcaç, O., ve Yaman, M. S. (2021). *Beden Eğitimi ve Spor Biliminin Tarih Öncesi Çağlardan Günümüze Gelişim Aşamaları, İçinde*, G. Hergüner, Ç. Yaman, H. Gümüşdağ ve S. Yücel (Ed.), *Spor ve Sosyal Bilimler Üzerine Yaklaşımlar*, 168-217, Güven Plus Grup A.Ş. Yayınları, Ankara.
- Kahraman, A. (1989). *Cumhuriyete Kadar Türk Güreşi*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Kahraman, A. (1995). *Osmanlı Devleti’nde Spor*, T.C. Kültür Bakanlığı, Ankara.
- Kahraman, G. (2016). *Anadolu Selçuklu Dönemi Çinilerinde Kullanılan Hayvan Figürlü Motiflerin İncelenmesi: Beyşehir Kubadabad Sarayı Örneği*, International Multidisciplinary Congress of Eurasia, July 11-13, 2016, 339-348.
- Karamağaralı, B. (1996). *Alanya’nın Güleşen Mevkiindeki Kazı Çalışmaları*. 4. Alanya Tarih ve Kültür Semineri Kitabı. (ss. 305-307), Düzenleyen Alanya Belediyesi Kültür Sanat ve Turizm Vakfı. Alanya. 1994.
- Kesik, M. (2011). *At Üstünde Selçuklular-Türkiye Selçuklularında Ordu ve Savaş*, Timaş Yayınları, İstanbul.
- Kolektif, (2009). *Sikkeler Ne Anlatır? Orta çağ Anadolu Sikkelerinde Simgeler ve Çok Kültürlülük*, Yapı Kredi Yayınlar, İstanbul.
- Konyalı, İ. H. (1946). *Alanya Tarihi, Ayaydın Basımevi, İstanbul*.
- Köymen, M. A. (1967). *Alp Arslan Zamanı Selçuklu Askeri Teşkilatı*. Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- Mazaheri, A. (1972). Orta çağda Müslümanların Yaşayışları, (Çev. Bahriye Üçok), Varlık Yayınları, İstanbul.
- Merçil, E. (2007). *Selçuklular’da Hükümdarlık Alâmetleri*, TTK, Ankara.
- Öney, G. (1967). *İran Selçukluları ile Mukayeseli Olarak Anadolu Selçuklularında Atlı Avcı Sahneleri*, *Anadolu (Anatolia)*, (11), 121-138.
- Önge, Y. (1988). Alaaddin Keykubat Döneminde Konya’da İnşa Edilmiş Mimarlık Eserleri, *Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Dergisi*, (3), 49-60.
- Özdemir, Y. (2014a). Tarihi veriler ve arkeolojik bulgularla Keykubadiye Sarayı, *TÜBA-AR Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi*, (15), 175-198.
- Özdemir, Y. (2014b). *Kayseri Keykubadiye Sarayı Arkeolojisi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı, Konya.
- Özkan, S. H. (2012). *Tarihe Şahitlik Eden Alanya-Bozkır Yolu ve Bu Yolun Tarihi Serüveni*. Alanya XII. Tarih ve Kültür Sempozyumu, Aralık, 291-296, Konaklı Belediyesi.
- Redford, S. (2008). *Anadolu Selçuklu Bahçeleri*. Eren Yayınları, İstanbul.
- Sağlık, A., Yaman, B., Öztekin, F. (2021). Peyzaj Tasarım ve Uygulamalarının İslamiyet’teki Yeri ve Önemi, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 8(1), 507-550.
- Sümer, F. (2002). Kılıçarslan IV. (404-405). *TDV İslam Ansiklopedisi*, (25), Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul.
- Şahbaz, M. (2018). Türkiye Selçuklu Sultanı I. Alâeddin Keykubat’ın Kolonos Kalesini Fethi ve Siyasi Evlilikleri, 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7(19), 82-96.
- Şimşek, H. (2009). Methodical problem in the researches of educational history, *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 42(1), 33-52.
- Taner, B. (1977). *Türkiye Selçukluları Kültür Hayatı*, Bilge Yayınları, Konya.
- Turan, O. (1958). *Türkiye Selçukluları Hakkında Resmi Vesikala*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Turan, O. (1969). *Selçuklular Tarihi ve Türk İslam Medeniyeti*, Turan Neşriyat Yurdu.
- Türk Dil Kurumu. *Güncel Türkçe Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 26.11.2023.
- Türkmen, T. A. (2014). *Selçuklularda At ve Atçılık Kültürü*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Bilecik.

- Yavaş, A. (2000). *Ortaçağ Konut Mimarisi Üzerine Bir Araştırma: Anadolu Selçuklu Köşkleri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Yavaş, A. (2007). *Anadolu Selçuklu Köşklerinin Plan Tipleri Üzerine Tespitler*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 47(1), 203-227.
- Yavaş, A. (2016). Alanya-Çıplaklı Mahallesi'nde Bilinmeyen Bir Selçuklu Köşkü, *Sanat Tarihi Dergisi*, 1(12), 155-162.
- Yetkin, H. (2002). *Alanya-Dünden Bugüne Alanya'da Yaşam*, Çali Grafik Matbaacılık A.Ş., İstanbul.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayınları, Ankara.

Fotoğraf 1: Alanya

Fotoğraf 2: Hasbahçe'den Alanya

Fotoğraf 3: Hasbahçe'de Bir Yapı

Fotoğraf 4: Çınar Ağacı, Kaynak Suyu ve Köşk Kalıntıları

Fotoğraf 5: Geçmişte Şikarhane'nin Bulunduğu Alan

Fotoğraf 6: Sugözü Köşkü

Fotoğraf 7: Sugözü Hamamı

Fotoğraf 8: Buzağı Avlusu

Fotoğraf 9: Saraybeleni / Aksaray Yapısı

Fotoğraf 10: Hacibaba Köşkü

Fotoğraf 11: Gülevşen Köşkü

Fotoğraf 12: Gülevşen Hamamı

Fotoğraf 13: Gedevet Yaylası

Fotoğraf 14: Alanya İç Kale Sarayı

Fotoğraf 15: Antalya Aspendos

Fotoğraf 16: Sedre Köşkü

Fotoğraf 17: Çıplaklı Köşkü

